

A) Esercizio di traduzione dal latino

[1] Dux monet milites ut strenui sint. [2] Dux monebat milites ut strenui essent. [3] Dux monebit milites ut pugnent cum virtute. [4] Dux monuit milites ut pugnent cum virtute. [5] Dux monet milites ne ignavi sint. [6] Dux monebat milites ne ignavi essent. [7] Dux monebit milites ne locum relinquunt. [8] Dux milites monerat ne locum relinquere. [9] Pater liberos monet ut probi sint. [10] Pater liberos monebat ut probi essent. [11] Mater filias monebit ut veritatem dicant. [12] Mater filias monuit ut veritatem dicerent. [13] Dominus servos monet quo alacriores sint. [14] Dominus servos monerat quo alacrius oboedirent.

[15] Senatus consulem cum exercitu misit ut Hannibalis irruptionem coërceret. [16] Consul aciem instruxit ut contra Hannibalis copias decertaret. [17] Romani acerrime pugnant ut victores discederent. [18] Fabius consules monerat quo cautiores essent. [19] Hannibal legatos Romam misit ut captivorum permutationem obtineret. [20] Senatus magistratus orabat ut patriae subvenirent. [21] Barbari aurum acceperunt ne Capitolium obsiderent. [22] Nero urbem Romam incendit, ut spectaculi eius imaginem cerneret. [23] Consules imperium annuum (= della durata di un anno) habebant, ne diuturnitas potestatis insolentiores (= troppo insolenti: comparativo assoluto) eos redderet. [24] L. Iunius Brutus populum concitavit ut Tarquinium ex Urbe pelleret. [25] Tarquinius dimicavit ut regnum recuperare posset.

[26] Regulus senatui suasit ne pacem cum Poenis faceret; postea Carthaginem remeavit, ut iuris iurandi fidem servaret. [27] Romani legatos Carthaginem miserunt, ut Poeni imperarent Hannibali ne bellum contra socios populi Romani gereret. [28] Multi reges ex suis regnis venerunt, ad petendam populi Romani amicitiam. [29] Alter consul remanserat ad defendendam Urbem. [30] Senatus consules misit ad coërcendas barbarorum incursiones. [31] Antoninus Pius viros aequissimos ad administrandam rem publicam quaerebat. [32] Romulus centum ex senioribus legit, quorum (= ut eorum) consilio omnia ageret. [33] Traianus amicos salutandi causa frequentabat. [34] Sulla exercitum in Italiam traiecit bellum civile gesturus. [35] Constantinus nullam occasionem praetermittebat quo opulentiores amicos clarioresque redderet.

B) Esercizio di traduzione dall'italiano

[1] Le fanciulle pregano la dea affinché sia propizia. [2] Le fanciulle pregarono la dea affinché fosse propizia. [3] La padrona ammonisce le ancelle affinché siano laboriose. [4] La padrona ammoniva le ancelle affinché fossero laboriose. [5] Il maestro ammonisce gli scolari affinché siano più diligenti. [6] Il maestro ammoniva gli scolari affinché fossero più diligenti.